

ÄR DU EN

TRAFIKFARA?

Om trafikfarliga läkemedel och narkotika

INGEN SKA DÖ
AV RATTFYLLERI

Varningstriangeln som försvann

Minns du den röda triangeln som brukade finnas på vissa läkemedelsförpackningar och som påminde om att medicinen kunde påverka förmågan att köra bil och andra fordon?

Den varningstriangeln används fortfarande i de övriga nordiska länderna i olika former.

Här i Sverige användes den tydliga märkningen fram till och med 2006. Detta innebär att det från och med 2007 är upp till dig som

förare att ansvara för att inte bara ta reda på om det är lämpligt att köra bil när du använder en viss medicin, utan att även vara uppmärksam på dina egna reaktioner.

Ett läkemedel kan ge väldigt olika påverkan på individnivå, beroende på en rad omständigheter, sådana som kön, ålder och om det kombineras med andra läkemedel. Dessa omständigheter kan få stor inverkan på såväl läkemedlets effekt som biverkningar.

Vi på MHF vill göra dig uppmärksam på att många läkemedel och droger medför stora risker i trafiken!

Missa inte att läsa den viktiga bipacksedeln

Läkare är skyldiga att informera dig om att en medicin kan påverka dig i trafiken och även personalen på apoteket bör uppmärksamma dig på detta.

Observera att det dock alltid är du som förare som bär det yttersta ansvaret. Var därför noga med att tala om för din läkare om du kör ett motorfordon och dubbelkolla gärna även med personalen på apoteket.

Ta också alltid för vana att läsa igenom bipacksedeln till läkemedlet. I just detta sammanhang är det framför allt avsnitt 2. "Vad du behöver veta innan du tar läkemedlet", och vad som står under rubriken "Körförmåga och användning av maskiner" som är av intresse. Du kan naturligtvis även läsa om läkemedlet i FASS.

Narkotikaklassade läkemedel

Sömntabletter, lugnande läkemedel och starka värktabletter är alla exempel på narkotikaklassade läkemedel. Den här typen av preparat ska endast användas om en läkare har skrivit ut dem specifikt åt dig. När det gäller narkotikaklassade läkemedel är det alltid viktigt att inte överskrida ordinationen då detta kan öka riskerna för såväl skador som beroende.

Var dock medveten om att det faktum att du följer en ordination till punkt och pricka, inte är någon garanti för att medicinen inte verkar beroendeframkallande. Du kan till exempel bli beroende om du har följt en ordination mot smärta och samtidigt använt ett läkemedel under en längre tid.

Observera att det alltid är olagligt att använda läkemedel som är förskrivna för någon annan!

Läkemedel som du bör vara extra uppmärksam på:

- » Opioider
- » Vissa smärtlindrande preparat
- » Mediciner mot epilepsi
- » Ångestdämpande medel och lugnande medel
- » Vissa hostmediciner (som innehåller kodein eller centralstimulerande ämnen)
- » Åksjukemedel och mediciner mot illamående
- » Allergimedikiner
- » Medel mot migrän
- » Vissa viktminskningspreparat (som innehåller centralstimulerande ämnen)
- » ADHD-mediciner (dosinsättning, doshöjning eller felanvändning)
- » Mediciner som innehåller mer än 10 procent alkohol
- » Sömnmedel
- » Medel mot alkoholberoende (t.ex. Metadon)

Din körförmåga kan påverkas på flera olika sätt

Att det är så farligt att köra bil med vissa typer av mediciner i kroppen beror på att de påverkar kroppens egen kommandocentral – det vill säga det centrala nervsystemet.

Sömntabletter samt lugnande, centralstimulerande och smärtstillande medel är bara några exempel på preparat som på olika sätt kan påverka din körförmåga.

Du kan till exempel få:

- » Nedsatt uppmärksamhet

- » Nedsatt kritisk tankeverksamhet
- » Längre reaktionstid
- » En stark känsla av trötthet eller dåsighet

Om du tar flera läkemedel samtidigt eller kombinerar läkemedel med alkohol, kan de olika substanserna förstärka varandras verkan.

Har du precis börjat att ta en ny medicin? I så fall är det viktigt att vara extra uppmärksam. Detta på grund av att många mediciner framför allt påverkar körförmågan under den första tiden innan kroppen har hunnit vänja sig.

Avstå alltid från att köra bil om ditt läkemedel gör att:

- » Du känner dig trött, dåsig eller yr.
- » Du reagerar långsammare än normalt.
- » Du upplever att din syn och/eller hörsel är påverkad.
- » Vardagliga saker känns besvärligare än vanligt.
- » Du har problem med att kunna koncentrera dig.
- » Du har problem med att komma ihåg saker.
- » Du känner dig stressad eller hyperaktiv.
- » Andra personer tycker att din omdömesförmåga sviktar.

Ett allvarligt trafikbrott

Enligt svensk lag kan du dömas för rattfylleri om du kör påverkad. Detta gäller inte bara alkohol och narkotika utan även förskrivna mediciner under förutsättning att de påverkar din körförmåga.

För narkotikaklassade läkemedel gäller nollgräns så länge som du inte har ett recept och följer din läkares ordination.

Observera att så fort som narkotikaklassade läkemedel används i högre doser än vad som har ordinerats, är det ur juridisk synpunkt att betrakta som narkotikaanvändning.

Vilka bestämmer vad som räknas som narkotika?

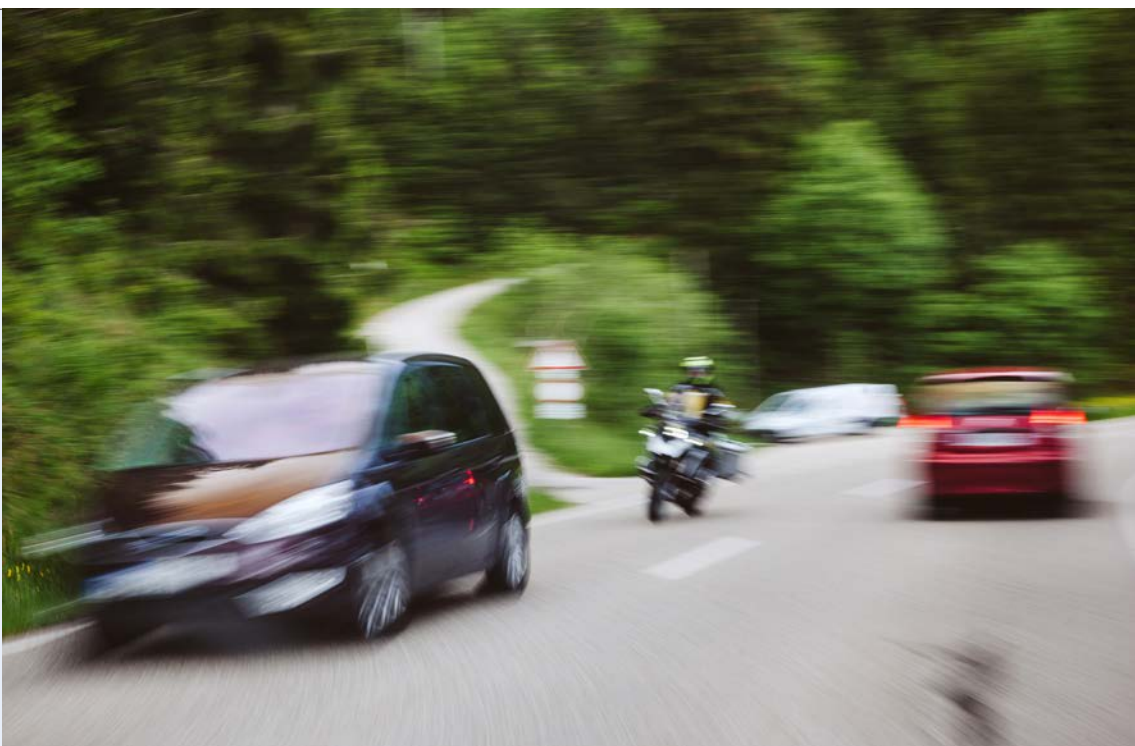
Vad som definieras som narkotika regleras av en kombination av internationella överenskommelser, baskonventioner samt nationella tillägg.

I Sverige tas underlag om narkotikaklassificering fram av Folkhälsomyndigheten och Läkemedelsverket. Utifrån dessa myndigheters rekommendationer fattas därefter beslut av regeringen.

Det finns många olika typer av narkotika

De vanligast förekommande typerna av narkotiska preparat kan grovt delas in i följande grupper:

- » Amfetaminer
- » Kokain
- » THC (cannabis)
- » Opiater
- » Hallucinogener

På den illegala marknaden dyker det ständigt upp nya och närliggande kemiska varianter. I syfte att kringgå lagar, har även en rad syntetiska substanser kommit ut på marknaden. Utöver detta tillkommer också ämnen som svampar, kratom, GHB och lustgas.

När det gäller de nyare substanser som dyker upp kan de antingen klassas som narkotika eller som hälsofarliga varor.

Droger ökar risken för att dö i trafiken

På uppdrag av Folkhälsomyndigheten har Rättsmedicinalverket analyserat förekomsten av alkohol och narkotika i trafikrelaterade dödsfall mellan åren 2012 och 2022 (RMV-rapport 2024).

Den visar att så många som 4 av 10 av de förare som dör i trafiken har alkohol eller narkotika i kroppen. Förekomsten av narkotika var högre än alkohol.

När det gäller narkotikaklassade substanser kunde Rättsmedicinalverket slå fast förekomsten av olika slags narkotika som hade använts i varierande grad. Vanligast förekommande var opioider. Användningen av amfetamin har dock ökat kraftigt. Under år 2022 återfanns ämnet hos nästan var femte avliden förare.

Åldersmässigt kan man se att opioider var mer vanligt förekommande bland äldre förare medan cannabis var vanligast hos yngre.

Bland förare som tidigare rapporterats misstänkta för drograttfylleri, ökar risken att avlida i en trafikolycka högst betydligt. I själva verket kunde en närmare tre gånger högre risk påvisas.

Fler olyckor kopplas till narkotika

Under de senaste åren har antalet rattfyllerister som är påverkade av narkotika passerat antalet rattfyllerister som är påverkade av alkohol. Detta är dock en sanning med viss modifiering. För medan narkotikapåverkade personer ofta syns så tydligt i trafiken att de uppmärksammas

av polisen, lyckas många "vanliga" rattfyllerister att hålla sig under radarn på grund av att polisen inte utför lika många utandningsprov som tidigare.

Med detta sagt går det inte att komma ifrån att det finns många oroande tecken när det gäller just narkotika. Förekomsten har inte bara ökat utan även synen på droger har blivit mer liberal.

Och eftersom trafiken utgör en del av samhället är det ofrånkomligt att den också kommer att spegla de trender som finns där. Detta kan ta sig många olika uttryck. Ett exempel är unga personer som kanske inte dricker lika mycket alkohol som sina föräldrar men däremot kan tänkas ha ett mer normaliserat förhållande till cannabis.

Cannabis och andra droger i trafiken

En mer liberal syn på cannabis är något som högst väsentligt kan försvåra arbetet mot förekomsten av droger i trafiken – inte bara i

Sverige utan även internationellt.

För medan vi har ca 100 års erfarenhet av att arbeta mot rattfylleri, ligger vi långt efter när det gäller att informera om konsekvenserna av droger i trafiken.

Tittar vi exempelvis på de länder där cannabis har legaliserats, ser vi att problemen i trafiken har ökat. Här talar statistiken sitt dystra språk.

I själva verket har såväl de cannabisrelaterade dödsolyckorna som den totala mängden dödsolyckor ökat i de länder där cannabis har legaliserats.

Du har ett stort ansvar i trafiken!

Undvik att köra bil om ett läkemedel gör att:

- » **du känner dig trött, dåsig eller yr.**
- » **du reagerar långsammare än normalt.**
- » **vardagliga saker känns besvärligare än vanligt.**
- » **din syn och hörsel påverkas.**
- » **du har problem att koncentrera dig.**
- » **du har problem att komma ihåg saker.**
- » **du känner dig stressad eller hyperaktiv.**
- » **andra tycker att din omdömesförmåga sviktar.**

- **Ta ansvar – din och andras säkerhet hänger på det.**
- **Om du känner dig osäker, kör inte!**

BRA ATT VETA!

På läkemedelsförpackningar finns QR koder som du kan skanna i appen Fass Allmänhet, för att få mer information om ditt läkemedel.

BRA WEBBSIDOR!

fass.se

1177.se

Vill du veta mer?

Scanna QR-koden för mer information om mediciner och droger i trafiken. Samt om MHFs arbete för en trygg och säker trafik utan alkohol och droger!

INGEN SKA DÖ
AV RATTFYLLERI

KONTAKTA MHF

Nygårdsgatan 3, 543 51 Tibro
vxl 08-555 765 55, e-post: kansliet@mhf.se
mhf.se